

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

VAJNAI kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(33629/06. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2008. július 8.

Ezen határozat az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Vajnai kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Françoise Tulkens, *Elnök*
Ireneu Cabral Barreto,
Vladimiro Zagrebelsky,
Danutė Jočienė,
András Sajó,
Nona Tsotsoria,
Işıl Karakaş, *bírák*,
és Sally Dollé, *Hivatalvezető*,

2008. június 17-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (33629/06. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. Cikke alapján egy magyar állampolgár, Vajnai Attila (a "kérelmező") 2006. május 15-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Magyar Gy. Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, dr. Höltzl Lipót képviselte az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumból.

3. A kérelmező azt állította, hogy a nemzetközi munkásmozgalom jelvényének viselése miatti elítélése az Egyezmény 10. Cikkét megsértve jogtalan beavatkozást jelentett a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogába.

4. 2007. szeptember 24-én a Bíróság úgy határozott, hogy közli a panaszt a Kormánnyal. Az Egyezmény 29. Cikkének 3. bekezdése alapján úgy döntött, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együttesen vizsgálja.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1963-ban született és Budapesten él. A felek előterjesztései alapján az ügy tényei az alábbiak szerint összegezhetők.

6. 2003. február 21-én a kérelmező, aki a szóban forgó időszakban a Munkáspárt – egy bejegyzett baloldali politikai párt – alelnöke volt, egy Budapest központjában jogszerűen rendezett tüntetés szónoka volt. A rendezvényt Marx Károly egyik – hatóságok által eltávolított – szobrának korábbi helyén tartották. A kérelmező a nemzetközi munkásmozgalom jelképeként öt centiméter átmérőjű ötágú vöröscsillagot (a továbbiakban: “vöröscsillag”) viselt kabátján. A büntető törvénykönyv 269/B. szakaszának (1) bekezdése alapján a helyszínt biztosító rendőrjárőr felhívta a kérelmezőt a csillag eltávolítására, amit ő meg is tett.

7. Ezt követően önkényuralmi jelkép nyilvános használata miatt büntetőeljárás indult a kérelmező ellen. 2003. március 10-én gyanúsítottként hallgatták ki.

8. 2004. március 11-én a Pesti Központi Kerületi Bíróság önkényuralmi jelkép használatának bűncselekménye miatt elítélte a kérelmezőt. A bíróság nem szabott ki büntetést, a szankció kiszabását egy év próbaidőre elhalasztotta.

9. A kérelmező fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Bírósághoz.

10. 2004. június 24-én a bíróság felfüggesztette az eljárást, s az ügyet az Európai Közösséget alapító Szerződés 234. cikke alapján előzetes döntéshozatal céljából az Európai Közösségek Bírósága elé terjesztette. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem – amelyet az Európai Közösségek Bírósága 2004. július 28-án kapott képhez – a hátrányos megkülönböztetés tilalmának mint alapvető közösségi jogi elvnek az értelmezésére vonatkozott.

11. Előzetes döntéshozatalra utaló végzésében a Fővárosi Bíróság észrevételezte, hogy az Európai Unió (EU) több tagállamában, így például az Olasz Köztársaságban is, a baloldali pártok jelképe a vöröscsillag vagy a sarló-kalapács. Így felmerült a kérdés, hogy hátrányosan megkülönböztető-e az olyan rendelkezés, amely valamely tagállamban büntetőjogi szankciók terhe mellett tiltja a nemzetközi munkásmozgalom jelképeinek használatát, míg valamely más tagállam területén ugyanezen jelképek használata semmilyen szankciót nem von maga után.

12. 2005. október 6-án az Európai Közösségek Bírósága kijelentette, hogy nincs hatásköre a Fővárosi Bíróság által előterjesztett kérdés megválaszolására. Az indoklás releváns része így hangzik:

“...11. Kérdésével a nemzeti bíróság lényegében arra vár választ, hogy a hátrányos megkülönböztetés elvének tilalmával, az EU 6. cikkel, a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelvvel (HL L 180., 22. o.; magyar nyelvű különkiadás 20. fejezet, 1. kötet, 23. o.), illetve a 2000. december 7-én Nizzában ünnepélyesen kihirdetett Európai Unió Alapjogi Chartájának (HL C 364., 1. o.) 10., 11., és 12. cikkével ellentétes-e az olyan nemzeti rendelkezés, mint a magyar Büntető Törvénykönyv 269/B. §-a, amely az alapügyben szóban forgó jelkép nagy nyilvánosság előtti használatát büntetni rendeli...”

13. Ezzel szemben a Bíróság nem rendelkezik e hatáskörrel olyan szabályozás tekintetében, amely nem tartozik a közösségi jog keretei közé, és ahol a jogvita tárgya semmilyen módon nem kapcsolódik a szerződések rendelkezéseinek hatálya alá tartozó egyik helyzethez sem (lásd a fent hivatkozott Kremzow-ítélet 15. és 16. pontját).

14. Meg kell állapítani, hogy Vajnai Attila ügye semmilyen módon nem kapcsolódik a szerződések rendelkezéseinek hatálya alá tartozó egyik helyzethez sem, és hogy a magyar szabályozás az alapügyre alkalmazva nem tartozik a közösségi jog keretei közé.

15. E körülmények között - a Bíróság eljárási szabályzata 92. cikkének 1. §-a alapján - meg kell állapítani, hogy a Bíróságnak nyilvánvalóan nincs hatásköre a Fővárosi Bíróság által feltett kérdés megválaszolására.”

13. 2005. november 16-án a Fővárosi Bíróság helyben hagyta a kérelmezőt elítélő határozatot.

II. RELEVÁNS HAZAI JOGSZABÁLYOK

1. Az Alkotmány releváns része kimondja:

2. Cikk

“(1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam...”

(3) Senkinek a tevékenysége sem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetőleg kizárólagos birtoklására...”

61. Cikk

“(1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

2. A büntető törvénykönyv szóban forgó időszakban hatályos szövegének releváns része kimondja:

Az intézkedések

Próbára bocsátás

72. §

„(1) A bíróság a vétség, valamint a három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.”

73. §

„(2) A próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbára bocsátott ... a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt ... elítélik...”

Az állam elleni bűncselekmények

139. § - Az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása

„(1) Aki olyan cselekményt követ el, amely közvetlenül arra irányul, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét erőszakkal vagy ezzel fenyegetve - különösen fegyveres erő igénybevetésével - megváltoztassa, bűntettet követ el...”

A köznyugalom elleni bűncselekmények

269. § - Közösség elleni izgatás

„Aki nagy nyilvánosság előtt

a) a magyar nemzet,

b) valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport vagy a lakosság egyes csoportjai ellen gyűlöletre uszít, bűntett miatt büntetendő.”

269/B. § - Önkényuralmi jelképek használata

„(1) Aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vörös csillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet

a) terjeszt;

b) nagy nyilvánosság előtt használ;

c) közszemlére tesz;

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Nem büntetendő az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki azt ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából követi el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés rendelkezései az államok hatályban lévő hivatalos jelképeire nem vonatkoznak.”

3. A büntetőeljárásról szóló törvény kimondja:

406. §

“(1) A terhelt javára felülvizsgálatnak van helye ...ha: ...

b) ha nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának a Magyar Köztársaság alávetette magát és a felülvizsgálattal a jogsértés orvosolható...”

17. Az Alkotmánybíróság 14/2000 (V. 12.) AB sz., a büntető törvénykönyv 269/B. § alkotmányosságát vizsgáló határozata az alábbi szövegrészeket tartalmazza:

„[...] ezek az önkényuralmi jelképek nemcsak a közvélemény számára jelentik az ismert és megélt önkényuralmi rendszereket, hanem a Magyar Köztársaság törvényhozása kezdettől fogva mindmáig együtt kezelte az e rendszerek által elkövetett jogtalanságokat...”

Az Alkotmánybíróság határozataiban az említett jogtalanságok vonatkozásában kifejezetten megerősítette, hogy nem hozható fel alkotmányossági kifogás ezen önkényuralmi rendszerek azonos megítélése és együttes kezelése ellen...

A demokratikus átalakulást megelőző évtizedekben kizárólag a fasiszta, nyilas jelképek terjesztését, használatát üldözték a büntetőjog eszközeivel. Ugyanakkor a kommunista eszméket megtestesítő jelképek használatát a politikai berendezkedés jellegéből adódóan természetesen nem büntették, hanem éppen ellenkezőleg: büntetőjogi úton védték. Ebből a szempontból a törvény hatása tehát éppen az, hogy megszünteti az önkényuralmi jelképek korábbi kezelésében mutatkozó indokolatlan különbségételt...

Az Egyezmény (és az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlata) széles mérlegelési lehetőséget biztosít az államoknak annak eldöntésénél, hogy mi tekinthető „demokratikus társadalomban szükséges” korlátozásnak (Barfod, 1989; Markt Intern, 1989; Chorherr, 1993; Casado Coca, 1994; Jacobowski, 1994.)...

Az Alkotmánybíróság már számos korai határozatában alkotmányossági vizsgálata körébe vonta, relevánsnak tekintette a történelmi körülményeket...

Az Alkotmánybíróság eddig határozataiban a történelmi körülményeket (leggyakrabban a rendszerváltás tényét) következetesen úgy értékelte, hogy az szükségessé tehet bizonyos alapjogbeli korlátozásokat, de például önmagában a rendszerváltás ténye miatt az alkotmányosság követelményeiben engedményt soha nem tartott lehetségesnek...

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) gyakorlata szintén tekintettel van a véleménynyilvánítás korlátozása megengedett céljának és szükségességének vizsgálatánál az alperes állam sajátos történelmi múltjára és jelenére...

A „Rekvényi kontra Magyarország” ügyben, amelynek tárgya a rendőrök politikai tevékenységének, a politikai vitához fűződő szabadságának korlátozása volt, 1999. május 20-án hozott ítéletében a Bíróság úgy találta, hogy az a célkitűzés, hogy a rendőrségnek a társadalomban betöltött kritikus szerepe ne kompromittálódjék tagjai politikai semlegességének gyengülése miatt, olyan célkitűzés, amely összeegyeztethető a demokratikus elvekkel. Ez a célkitűzés különleges történeti jelentőségre tesz szert Magyarországon, az országnak a korábbi totalitárius berendezkedése miatt, ahol az állam nagymértékben támaszkodott rendőrségének az uralkodó párt iránti közvetlen elkötelezettségére...

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint büntetőjogi védelem alá vonható a közösségek méltóságát sértő, köznyugalmat veszélyeztető magatartás, ha ez nem kifejezetten meghatározott, azonosítható személy ellen irányul; a kitűzött cél elérése érdekében elvben nincs más és esetleg enyhébb eszköz, mint a büntetőjogi szankció.

A demokratikus jogállamisághoz szorosan kapcsolódik az alkotmányos rend fenntartása és működtetése... Az Alkotmány nem értéksemleges, az Alkotmánynak van értékrendje. Az alkotmányos értékekkel összeegyeztethetetlen véleménynyilvánítást az Alkotmány 61. §-a nem védi...

Az Alkotmány a demokratikus jogállam alkotmánya, ami azt jelenti, hogy az alkotmányozó hatalom védendő alkotmányos értéknek tekinti a demokráciát, a pluralizmust, az emberi méltóságot, s egyben az Alkotmányon kívülre utasít minden olyan tevékenységet, amely a hatalom erőszakos megszerzésére, gyakorlására, kizárólagos birtoklására irányul [Alkotmány 2. § (3) bekezdés]. A Btk. 269/B. §-a olyan szimbólumok terjesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételét rendeli büntetni, amelyek politikai diktatúrák jelképei voltak; e diktatúrák tömegesen követtek el törvénytelenégeket, sértették meg az alapvető emberi jogokat. Ezek a jelképek, mint az állami önkény jelképei, a XX. századi magyar történelemben megvalósult olyan politikai törekvéseket szimbolizálnak, olyan negatív értékeket hordoznak, amelyeket a hatályos Alkotmány 2. § (3) bekezdése kifejezetten tilt, és mindenki kötelezettségévé teszi az ilyen törekvésekkel szembeni fellépést...

A múltban sérelmet elszenvedett emberekben és ezek különféle közösségeiben a jelképeknek a Btk. 269/B. §-ában tiltott használata méltán fenyegetettség-érzetet, konkrét tapasztalatokon alapuló félelmet ébreszthet, hiszen a jelképek a totalitárius eszmékhez kapcsolódó embertelenségek megismétlődésének rémét keltik fel.

Az Alkotmánybíróság szerint, ha a büntetőjog által így megfogalmazott védett tárgy mellett más, alkotmányos értékek védelme más módon nem érhető el, a büntetőjogi korlátozás önmagában nem aránytalan; feltéve, hogy szükséges e jelképek használata ellen védekezni. Az, hogy ez a védekezés demokratikus társadalomban szükséges-e, függ a korlátozás jellegétől, társadalmi, történelmi összefüggéseitől, az érintett személyekre gyakorolt hatásától.

A kifejtettek alapján tehát a jelen esetben a büntetőjog által megfogalmazott védett tárgy mellett a vizsgált jogszabály más alkotmányos értékek védelmét is szolgálja. Ilyen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében említett jogállam demokratikus volta, továbbá a 2. § (3) bekezdésében meghatározott tilalom és az Alkotmány 70/A. §-ában megfogalmazott az a követelmény, amely szerint a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie...

A szóban lévő jelképeknek minden korlátozás nélküli, nyilvános, szabad használata a jelen történelmi helyzetben az emberi személy méltóságát tisztelő, ezért a gyűlölet és agresszió eszméit elítélő, a demokrácia értékei mellett elkötelezett minden személyt súlyosan sért, és különösen sérti a náciizmus és a kommunizmus üldözöttjeit. Magyarországon elevenen él a köztudatban és az üldözéseket túlélők közösségeiben a tiltott jelképekben sűrűsödő mindkét eszme emléke és a jelképek használata mellett elkövetett minden bűn; ezek nem merültek feledésbe. Közöttünk élnek a súlyos sérelmet szenvedett személyek és hozzátartozóik. A jelképek használata felidézi a még közeli múltat az akkori fenyegetésekkel, az embertelen szenvedéseket, deportálásokat és halált hozó ideológiákat.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a demokratikus társadalom védelmét jelenti az, s ezért nem alkotmányellenes, ha az állam a jelen történelmi helyzetben a demokráciával ellentétes, vagyis önkényuralmi hatalmi rendszerek adott jelképeivel kapcsolatos egyes konkrét magatartásokat tilt meg: a terjesztést, a nagy nyilvánosság előtti használatot, közszemlére tételt.

Jóllehet, hogy a törvény által védett értékek - mint a köznyugalom és a demokrácia értékei mellett elkötelezett közösségek méltósága - megsértésének büntetőjogi szankcionálása külön-külön esetleg más alkotmányossági elbírálás, illetve értékelés alá eshetne; mivel azonban az önkényuralmi jelképek használata e két értéket együttesen, egyszerre sérti, egymást felerősítő, kumulatív hatásuk jelentkezik, és ehhez kapcsolódik a közvetlen történelmi előzményeknek még ma is érvényesülő hatása.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Magyarország történelmi tapasztalatai, és az alkotmányos értékeket fenyegető az a veszély, amelyet ma még az elmúlt diktatúrák ideológiáin alapuló tevékenységeknek a nyilvánosságban való megjelenése jelenthet a magyar társadalomra, meggyőzően, objektíve és ésszerűen igazolják e tevékenységek tiltását és a büntetőjogi eszközökkel való fellépést; a véleménynyilvánítási szabadságnak a Btk. 269/B. § (1) bekezdésében megjelenő korlátozása a történelmi háttér fényében nyomós társadalmi szükségletre adott válasznak tekintendő.

Az Alkotmánybíróság szerint a Btk. 269/B. § (1) bekezdésében kiemelt jelképek, mint elkövetési tárgyak használatával, a velük kapcsolatosan kiemelt három elkövetési magatartással szemben - az alkotmányos értékekben megfogalmazódó célok védelme érdekében - a jelen történelmi helyzetben a büntetőjogi eszközrendszeren és szankciókon kívül más jogi eszköz a hatékony védelemre nem biztosított (ultima ratio). Összehasonlítható történelmi más ország szintén büntető törvényben, a demokratikus jogállam veszélyeztetéséről szóló bűncselekmények között tiltja alkotmányellenes szervezetek jelképeinek (zászlók, jelvények, egyenruhák, jelszavak, köszöntési formák) használatát [Strafgesetzbuch (StGB) vom 15. Mai 1871 (RGBl. S. 127) in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I, 3322) § 86a.]...

A törvény nem tiltja meg e jelképek előállítását, megszerzését, tartását, behozatalát, kivitelét, sőt használatát sem, ha ez nem nagy nyilvánosság előtt valósul meg. A törvény csupán a három kiemelt elkövetési magatartást (terjesztés - nagy nyilvánosság előtti használat - közszemlére tétel), aktív cselekvőséget ítéli olyannak, amely a demokratikus jogállam értékeivel szemben áll, mert alkalmas arra, hogy a hallgatóságra nem egyszerűen „sértő, meghökkenítő vagy aggodalmat keltő”, hanem kifejezetten félelmet ébresztő, fenyegető hatása legyen azáltal, hogy a megvetett

ideológiákkal való azonosulást, az eszmék nyilvános terjesztésének szándékát tartalmazza. Ez pedig alkalmas arra, hogy a demokratikus társadalom egészét, különösen pedig azok jelentős csoportjai, közösségei emberi méltóságát sértse, akik elszenvetők voltak a tiltott jelképekben sűrűsödő mindkét eszméhez és jelképekhez tapadó, használatuk mellett elkövetett legsúlyosabb bűncselekményeknek.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság szerint a Btk. 269/B. § (1) bekezdésében megjelenő korlátozás a védett célok súlyához képest nem minősíthető aránytalannak, a korlátozás terjedelme és szankciója az alkalmazható legenyhébb eszköznek minősül, ezért a Btk. e szabályában megfogalmazott alapjog-korlátozás megfelel az arányosság alkotmányos követelményének...”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 10. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

18. A kérelmező panaszolta, hogy vöröscsillag viselése miatti büntetőjogi üldözése sértette az Egyezmény 10. Cikke alapján számára biztosított véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogot. A 10. Cikk kimondja:

„1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon kívül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. ...

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a ... zavargás vagy bűnözés megelőzése, ... vagy ... mások ... jogai védelme ... céljából.”

19. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

20. A Kormány azt állította, hogy a kérelem a 17. Cikk fényében *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel.

A 17. Cikk kimondja:

„Az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére vagy pedig az Egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.”

21. A Kormány az Egyezmény intézményeinek esetjogára, így – többek között – a Bíróság *Garaudy v. France* ügyben hozott határozatára (decision of 24 June 2003, no. 65831/01, ECHR 2003-IX (extracts)) hivatkozott, emlékeztetve arra, hogy minden olyan ügyben, amelyben a kérelmező a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogára hivatkozott az Egyezmény szellemét és a demokrácia alapértékeit sértő szövegek közzétételének igazolására, a Bizottság közvetve vagy közvetlenül mindig az Egyezmény 17. Cikke alapján utasította el az ilyen érvelést és nyilvánította elfogadhatatlannak a kérelmet. (Ld. különösen *Glimmerveen and another v. the Netherlands*, Commission decision of 11 October 1979, Decisions and Reports (DR) 18, 198. o., és *Pierre Marais v. France*, Commission decision of 24 June 1996, DR 86, 184. o.). A Kormány szerint később a Bíróság is következetesen fenntartotta ezt a megközelítést (*Lehideux and Isorni v. France*, judgment of 23 September 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VII, 47. és 53. bek.). A Kormány továbbá rámutatott, hogy egy 11. Cikkkel kapcsolatos ügyben (*W.P. and Others v. Poland*, decision of 2 September 2004, no. 42264/98, *Reports* 2004-VII) a Bíróság észrevételezte, hogy “a 17. Cikk általános célja annak megakadályozása, hogy önkényuralmi eszméket hirdető egyének vagy csoportok saját érdekeiknek megfelelően hivatkozassanak az Egyezményben rögzített elvekre.” Hasonló következtetések levonására került sor a *Norwood v. the United Kingdom* (decision of 16 November 2004, no. 23131/03, *Reports* 2004-VII) ügyben és a *Witzsch v. Germany* (decision of 13 December 2005, no. 7485/03) ügyben is.

22. Mivel a Kormány szerint a vöröscsillag az Egyezmény alapjául szolgáló értékek ellen irányuló önkényuralmi eszméket és gyakorlatot jelképezi, a Kormány állítása szerint viselése – amely megvetést fejez ki a kommunista rezsim áldozatai iránt – az Egyezményben védett jogok és szabadságok lerombolását célzó politika igazolását jelenti. Bár a fent hivatkozott ügyek mindegyike náci típusú önkényuralmi hatalmi ideológiával összefüggő rasszista és antiszemita megnyilvánulásokkal foglalkozott, a Kormány előterjesztette, hogy minden önkényuralmi ideológiát (beleértve a bolsevik önkényuralmi ideológiát is, amelyet a vöröscsillag jelképez) azonos módon kell megítélni, s mindegyiket ki kell vonni a 10. Cikk alapján biztosított védelem köréből.

23. A kérelmező ezzel a ponttal kapcsolatban nem terjesztett elő véleményt.

24. A Bíróság úgy véli, hogy a jelen kérelem különbözik a Kormány által hivatkozott esetektől. A Bíróság észrevételezi, hogy különösen a *Garaudy v. France* (op.cit.) és a *Lehideux and Isorni v. France* (op.cit.) ügyben náci típusú politika igazolása volt a tét. Következésképpen a joggal való visszaélés megállapítására a 17. Cikk alapján azért került sor, mert a 10. Cikkre önkényuralmi indítékkal rendelkező csoportok hivatkoztak.

25. A jelen ügyben azonban a Kormány nem állította, hogy a kérelmező megvetést fejezett ki az önkényuralmi rendszerek áldozatai iránt (v.ö. *a contrario*, *Witzsch v. Germany* (op.cit.)), vagy hogy önkényuralmi törekvésekkel rendelkező csoporthoz tartozott. Ilyen következtetést az ügyiratban fellelhető tényállási elemek sem támasztanak alá. A kérelmező a szóban forgó időszakban egy bejegyzett baloldali párt tisztségviselője volt, s a vitatott vöröscsillagot a párt egyik jogszerűen tartott tüntetésén viselte. Ilyen körülmények között a Bíróság nem juthat olyan következtetésre, hogy a vöröscsillag viselése “önkényuralmi csoportokat” szolgáló totalitárius elnyomás igazolásának vagy népszerűsítésének szándékával történt. A vöröscsillag pusztán törvényes baloldali politikai mozgalmak jelképeként jelent meg. A fent idézett esetekkel ellentétben a jelen ügyben szankcionált megnyilvánulás nem kapcsolódott össze rasszista propagandával.

26. Ebből következően a Bíróság számára a kérelem nem minősül kérelmezési joggal való visszaélésnek az Egyezmény 17. Cikkének céljaira. Ezért az Egyezmény 35. Cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben *ratione materiae* nem összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a kérelem semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. Történt-e beavatkozás?

27. A kérelmező hangsúlyozta, hogy a hazai bíróságok önkényuralmi jelkép használatának büncselekménye miatt ítélték el. Igaz, hogy a büntetés kiszabását a magyar bíróságok egy év próbaidőre felfüggesztették, de a kérelmező szerint kétségtelenül megállapítható, hogy beavatkozás történt a számára biztosított véleménynyilvánítás szabadságába, mivel büntetőjogi felelősségét a bíróságok megállapították.

28. A Kormány előterjesztette: még annak feltételezésével is, hogy a kérelmező elítélése beavatkozást jelentett a számára biztosított véleménynyilvánítás szabadságába, a beavatkozás a 10. Cikk 2. bekezdése alapján igazolható volt.

29. A Bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó büntetőjogi szankció beavatkozást jelentett a kérelmező számára az Egyezmény 10. Cikkének 1. bekezdése alapján biztosított jogokba. Továbbá, a Bíróság megismétli, hogy az ilyen beavatkozás sérti az Egyezményt, hogyha nem felel meg a 10. Cikk 2. bekezdésében foglalt követelményeknek. Ezért azt kell eldönteni, hogy a panaszolt beavatkozás “törvényben meghatározott” volt-e, a 2. bekezdésben felsorolt törvényes cél vagy célok érdekében került-e alkalmazásra, s „egy demokratikus társadalomban szükséges volt-e” azon célok elérése érdekében.

2. *“Törvényben meghatározott”*

30. A Kormány megismételte az Alkotmánybíróság álláspontját, amely szerint az önkényuralmi jelképek használatának korlátozása törvényben meghatározott volt, amely kellően egyértelmű volt, és megfelelt az előreláthatóság követelményének.

31. A Bíróság megjegyzi, hogy ezt a kérdést nem vitatták a felek. A Bíróság ilyen módon meggyőződött arról, hogy a beavatkozás valóban törvényben meghatározott volt.

3. *Törvényes cél*

a. **A kérelmező érvei**

32. A kérelmező hangsúlyozta: csaknem két évtized telt el azóta, hogy Magyarország önkényuralmi rendszerből demokratikus társadalommá alakult. Magyarország az Európa Tanács, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, a Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Szervezete, valamint az Európai Unió tagja lett. Az ország stabil demokráciává vált, amelyben 1990 óta öt többpárti általános választásra került sor. Azt a baloldali pártot, amelyhez a kérelmező tartozik, sohasem vádolták azzal, hogy a Kormány megdöntésére tesz kísérletet. A párt minden választáson elindult, de sohasem érte el a parlamenti mandátumhoz szükséges küszöböt. A Kormány nem állította, hogy a kérelmező, pártja, vagy annak ideológiája az ország demokratikus politikai berendezkedését fenyegetné. Ilyen körülmények között nem világos a kérelmező ellen – politikai eseményen – vöröscsillag viselése miatt indított büntetőeljárás törvényes célja.

b. **A Kormány érvei**

33. A Kormány előadta, hogy a büntető törvénykönyv vitatott rendelkezését azért iktatták be a büntető törvénykönyvbe, mert a XX. század diktatúrái felmérhetetlen szenvedéseket okoztak a magyar társadalomnak. A diktatúrákhoz kapcsolódó jelképek használata sokakban rossz emlékeket, félelmet kelt, megbotránkozásra ad alkalmat, sok esetben a kegyeleti jogok is sérülnek. Egypárti diktatúra szimbólumainak nyilvános helyen történő használata a Kormány szerint a jogállamiság tagadását jelenti, s a plurális társadalom elleni demonstrációként értékelendő. Az Alkotmánybíróság e kérdéssel kapcsolatos állásfoglalásával összhangban a Kormány előadta, hogy a szóban forgó intézkedés törvényes célja a zavargások megelőzése és mások jogainak védelme volt.

c. A Bíróság értékelése

34. A Bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó beavatkozás úgy tekinthető, hogy annak törvényes célja a zavargások megelőzése és mások jogainak védelme volt.

4. *“Egy demokratikus társadalomban szükséges”*

a. A kérelmező érvei

35. A kérelmező úgy érvelt, hogy alapvető különbség van a fasiszta és a kommunista ideológia között, s hogy a vörös csillag egyébként sem köthető kizárólagosan a “kommunista diktatúrához”. A nemzetközi munkásmozgalomban a vörös csillag – amely egyesek szerint a munkáskéz öt ujját vagy az öt kontinenst ábrázolja – a 19. század óta a társadalmi igazságosság, a munkásság felszabadulásának, az emberi szabadságnak, és általában a tág értelemben vett szocializmusnak a jelképe.

36. Továbbá, 1945-ben Magyarországot és a korábbi keleti blokk országait a vörös csillagot viselő szovjet katonák szabadították fel a náci uralom alól. Ezekben az országokban a vörös csillag sok ember számára az antifasizmus és a jobboldali önkényuralomtól való megszabadulás eszméjével kapcsolódik össze. A Magyarország újjáépítését és modernizálását célul tűző progresszív értelmiség a 20. század eleje óta ezt a jelképet használta.

37. A kérelmező elismerte, hogy a közép- és kelet-európai demokratikus átalakulást megelőzően a vörös csillagot is hivatalos jelképek közé soroló önkényuralmi rendszerek biztonsági szolgálatai súlyos bűnöket követtek el. Ezek az emberi jogi jogsértések azonban nem tudták hitelétől megfosztani magát a kommunista ideológiát, vagy kikezdeni a vörös csillag által szimbolizált politikai értékeket.

38. A kérelmező felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy a fasiszta propagandától eltérően (ld. *többek között*, a Magyarországgal 1947-ben párizsi békeszerződés 4. Cikkét – Volume 41 UNTS 135), a kommunizmus terjesztését semmilyen nemzetközi jogi dokumentum nem ítéli el. A vörös csillagot különböző baloldali eszmék és mozgalmak jelképének tekintik, amely a legtöbb európai államban szabadon viselhető. Valójában Magyarország az egyetlen olyan Szerződő Állam, amelyben nyilvános használata bűncselekményt valósít meg.

39. Végül, a kérelmező hangsúlyozta: a Kormány nem bizonyította a jelkép nyilvános használatának általános tiltását megkövetelő “nyomós társadalmi szükséglet” fennállását. Véleménye szerint valószerűtlen volt, hogy Magyarország pluralista demokráciáját alááshatta volna azzal, hogy politikai jelvényt visel ideológiai hovatartozásának és politikai identitásának

kifejezésére. Ellenkezőleg, a vörös csillag mint politikai jelkép általános tiltása aláásta a pluralizmust azáltal, hogy megakadályozta őt és más baloldali politikusokat abban, hogy szabadon kifejezhessék politikai nézeteiket.

b. A Kormány érvei

40. A Kormány előadta, hogy – a kérelmező állításával szemben – Magyarországon a vörös csillag nem csupán a nemzetközi munkásmozgalom jelképe. Magyarország második világháború utáni történelme megváltoztatta e jelkép jelentését, amely ennek következtében egy olyan önkényuralmi rendszer szimbólumává vált, amelyet az emberi jogok tömeges megsértését, és a hatalom erőszakos megragadását és gyakorlását igazoló ideológia és gyakorlat jellemzett. Ezért e jelvény nyilvános viselése azonosulást jelent a kommunista diktatúrát jellemző önkényuralmi eszmékkel, illetve ezek propagálásával.

41. A Kormány felhívta a figyelmet az Alkotmánybíróság megállapítására, miszerint Magyarország történelmi tapasztalatai alapján a szóban forgó korlátozás “nyomós társadalmi szükségletre” adott válasznak tekinthető a zavargások megelőzése és mások jogainak védelme érdekében. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy e törvényes célok védelme a büntetőjogi szankciónál enyhébb eszközzel nem biztosított. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy a korlátozás arányban áll az elérni kívánt céllal, mivel korlátozott terjedelmű, a szóban forgó jelkép nyilvános használatának csak néhány pontosan körülírt formáját érinti, s csak azokat a használatokat korlátozza, amelyek az általuk szimbolizált önkényuralmi ideológiákkal való azonosulást, illetve ezen ideológiák nyilvános terjesztésének szándékát tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a tiltás nem vonatkozik a jelkép tudományos és művészeti, illetve oktatási vagy ismeretterjesztési célú használatára.

42. A Kormány továbbá előterjesztette, hogy a szóban forgó cselekmény nem büntettet, hanem vétséget képez, amelynek szankciója a magyar büntetőjog alapján elrendelhető legenyhébb szankció, a pénzbírság. Továbbá, a bíróság a kérelmezőt próbára bocsátotta, amely nem büntetés, hanem intézkedés.

c. A Bíróság értékelése

i. Alapelvek

43. A “demokratikus társadalomban szükségesség” tesztje annak eldöntését kívánja meg a Bíróságtól, hogy a panaszolt beavatkozás “nyomós társadalmi szükséglet”-nek felelt-e meg. A Szerződő Államok bizonyos fokú mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak megítélésében, hogy fennáll-e ilyen szükséglet, e jogkör azonban európai ellenőrzéssel jár együtt, amely a

jogszabályok és az azokat alkalmazó határozatok – beleértve a független bíróságok határozatait is – ellenőrzésére is kiterjed. Ilyen módon a Bíróság jogosult arra, hogy jogerősen döntsön abban a kérdésben, hogy valamely “korlátozás” összeegyeztethető-e a 10. Cikk szerinti védelemben részesített véleménynyilvánítás szabadságával (ld. többek között, *Perna v. Italy* [GC], no. 48898/99, 39. §, ECHR 2003-V; *Association Ekin v. France*, no. 39288/98, 56.§, ECHR 2001-VIII).

44. Ellenőrző funkciójának gyakorlása során a Bíróságnak nem az a feladata, hogy az illetékes hazai bíróság helyébe lépjen, hanem az, hogy a 10. Cikk alapján felülvizsgálja a hazai bíróságok által mérlegelési jogkörükben meghozott határozatokat (ld. *Fressoz and Roire v. France* [GC], no. 29183/95, 45. §, ECHR 1999-I).

45. A Bíróságnak különösen azt kell eldöntenie, hogy a nemzeti hatóságok által a beavatkozás igazolására felhozott indokok “relevánsak és elégségesek”-e, s hogy a megtett intézkedés “arányos volt-e az elérni kívánt törvényes célokkal” (ld. *Chauvy and Others v. France*, no. 64915/01, 70. §, ECHR 2004-VI). Ennek során a Bíróságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a nemzeti hatóságok a releváns tények elfogadható értékelése alapján olyan standardokat alkalmaztak, amelyek összhangban állnak a 10. Cikkben foglalt elvekkel (ld. többek között *Zana v. Turkey*, judgment of 25 November 1997, *Reports* 1997-VII, 2547-48. o., 51. §).

46. A Bíróság továbbá megismétli, hogy a 10. Cikk 1. bekezdése szerinti védelemben részesített véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, a társadalmi fejlődés és az egyén önmegvalósításának egyik alapvető feltétele. E szabadság a 2. bekezdésben foglalt feltételek mellett nemcsak azokat az “információkat” vagy “eszméket” illeti meg, amelyeket kedvezően fogadnak, vagy amelyeket nem sértő vagy közömbös természetűnek tartanak, hanem azokat is, amelyek sértők, megütközést keltőek vagy zavaróak; ez a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelménye, amelyek nélkül nem létezik “demokratikus társadalom” (ld. többek között *Oberschlick v. Austria (no. 1)*, judgment of 23 May 1991, Series A no. 204, 57. §, és *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], no. 23118/93, 43. §, ECHR 1999-VIII). Bár a véleménynyilvánítás szabadsága alól állapíthatók meg kivételek, e kivételeket “szorosan kell értelmezni”, s “bármilyen korlátozás szükségességét meggyőzően kell bizonyítani” (ld. például *The Observer and The Guardian v. the United Kingdom*, judgment of 26 November 1991, Series A no. 216, 29-30.o., 59. §).

47. Továbbá, a Bíróság hangsúlyozza, hogy az Egyezmény 10. Cikkének 2. bekezdése kevés teret enged politikai szónoklatok és közérdekű kérdésekkel kapcsolatos viták korlátozására (ld. *Feldek v. Slovakia*, no. 29032/95, 74. §, ECHR 2001-VIII; *Sürek v. Turkey (no. 1)* [GC], no. 26682/95, 61. §, ECHR 1999-IV). A jelen ügyben a kérelmező azon döntését, hogy nyilvánosság előtt vöröscsillagot visel, politikai nézetei

kifejezésének kell tekinteni. Ruhán hordható szimbólumok viselése a 10. Cikk hatálya alá esik.

ii. *Ezen elvek alkalmazása a jelen ügyben*

48. A Bíróság először is emlékeztet a *Rekvényi kontra Magyarország* ügyre ([GC], no. 25390/94, 44-50. §, ECHR 1999-III), amely a véleménynyilvánítás szabadságának körében a magyar rendőrség hivatásos állományú tagjai egyes politikai jogainak korlátozásával volt kapcsolatos. Abban az ügyben a bíróság összeegyeztethetőnek találta a korlátozásokat az Egyezmény 10. Cikkével, lényegében azon az alapon, hogy a korlátozások – a demokráciába való átmenet specifikus körülményei között – a rendőrség hivatásos állományú tagjait érintették, akik kulcsfontosságú szerepet játszanak a pluralizmus fenntartásában, de akik alá is áshatnák a pluralizmust, hogyha elveszítenék semlegességüket. A Bíróság úgy vélte, hogy a szóban forgó beavatkozás a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörébe tartozik, mivel ők rendelkeznek a korlátozás mögött meghúzódó magyar történelmi tapasztalat megértéséhez szükséges ismeretekkel.

49. A Bíróság azonban úgy találja, hogy a jelen kérelem körülményei legalább két szempontból különböznek attól az esettől. Először is, Vajnai úr politikus, aki nem gyakorol közjogi hatalmat, Rekvényi úr viszont rendőrtiszt volt. Másodsor, csaknem két évtized telt el Magyarország pluralizmussá történt átalakulása óta, s az ország stabil demokráciának bizonyult (ld ezzel kapcsolatban *Sidabras and Džiautas v. Lithuania*, nos. 55480/00 and 59330/00, 49. §, ECHR 2004-VIII; *Rainys and Gasparavičius v. Lithuania*, nos. 70665/01 és 74345/01, 36.§, 7 April 2005). Az Európa Tanács és az Egyezmény értékrendszerébe történt teljes mértékű integrálódását követően az ország az Európai Unió tagállamává vált. Továbbá, nincs arra utaló bizonyíték, hogy jelenleg a kommunista diktatúra valamely politikai mozgalom vagy párt általi visszaállításának valós veszélye áll fenn. A Kormány nem bizonyította ilyen fenyegetés meglétét a szóban forgó tiltás becikkelyezését megelőzően.

50. A Bíróság továbbá utal az Alkotmánybíróságnak a Kormány által hivatkozott, az államok által e területen élvezett széles körű mérlegelési jogkörrel kapcsolatos érvelésére. Hangsúlyozni kell azonban, hogy az Alkotmánybíróság által hivatkozott esetek (*Barfod v. Denmark*, judgment of 22 February 1989, Series A no. 149; *Markt intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany*, judgment of 20 November 1989, Series A no. 165; *Chorherr v. Austria*, judgment of 25 August 1993, Series A no. 266-B; *Casado Coca v. Spain*, judgment of 24 February 1994, Series A no. 285-A; *Jacobowski v. Germany*, judgment of 23 June 1994, Series A no. 291-A) egyike sem foglalkozott azzal a konkrét kérdéssel, hogy meddig terjed az állam mérlegelési jogköre a politikusok véleménynyilvánítási szabadságának korlátozása terén.

51. A Bíróság véleménye szerint, ha a véleménynyilvánítás szabadságát politikai szónoklat formájában gyakorolják – mint a jelen ügyben –, korlátozások csak akkor igazolhatók, hogyha egyértelmű, nyomós és kifejezett társadalmi szükséglet áll fenn. Következésképpen, bármilyen korlátozás alkalmazásakor a legnagyobb fokú gondosságot kell tanúsítani, különösen olyan esetekben, amikor többértelmű szimbólumokról van szó. A Bíróság úgy látja, hogy ilyen helyzetekben fennáll annak a kockázata, hogy az ilyen szimbólumok kategorikus tiltása a szimbólumok olyan kontextusban történő használatát is korlátozza, amelyben korlátozás nem lenne igazolható.

52. A Bíróság tudatában van annak a ténynek, hogy a kommunizmus alatt az emberi jogok jól ismert, tömeges megsértése aláásta a vörös csillag szimbolikus értékét. A Bíróság szerint azonban a vörös csillag nem tekinthető kizárólag a kommunizmust reprezentáló jelképnek, amint arra a Kormány impliciten hivatkozott (ld. fenti 40. bek.). Egyértelmű, hogy ez a csillag továbbra is a tisztességesebb társadalomért küzdő nemzetközi munkásmozgalom, valamint egyes – több tagállamban aktívan működő – törvényes politikai pártok szimbóluma is.

53. Továbbá, a Bíróság megjegyzi: a Kormány nem bizonyította, hogy a vörös csillag viselése kizárólag az önkényuralmi eszmékkel való azonosulást jelenti, különösen azon tény fényében, hogy a kérelmező a vörös csillagot egy jogszerűen rendezett békés demonstráción, bejegyzett baloldali politikai párt alelnökeként viselte, akiről nem ismeretes, hogy a jogállamisággal szembehelyezkedve kívánna részt venni a magyar politikai életben. Ezzel kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozza, hogy csak a sértő szavak kontextusának gondos elemzésével lehet értelmes különbséget tenni a megbotránkoztató és sértő – amely a 10. Cikk alapján védelemben részesül –, valamint azon nyelv között, amely elveszti a jogot, hogy egy demokratikus társadalomban eltűnjék.

54. A Bíróság ezért úgy véli, hogy a vörös csillag többértelműségére figyelemmel a szóban forgó tiltás túlságosan széles körű. Olyan tevékenységekre és eszmékre is kiterjed, amelyek egyértelműen a 10. Cikk védelme alá esnek, s az inkriminált szimbólum különböző jelentéseinek a szétválasztására nincs kielégítő mód. Valójában a releváns magyar jog kísérletet sem tesz a különbségtételre. Továbbá, ha ilyen különbségtételre sor is került volna, a véleménynyilvánítás szabadságára és az öncenzúrára dermesztő hatással járó bizonytalanságok merülhettek volna fel.

55. A zavargás megelőzése célját illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a Kormány egyetlen olyan esetre sem hivatkozott, amikor a vörös csillag nyilvános viselése Magyarországon zavargás tényleges, vagy akárcsak távoli veszélyét idézte fel. A Bíróság véleménye szerint egy pusztán spekulatív veszélynek a demokráciát védő preventív intézkedésként történő visszaszorítása nem tekinthető “nyomós társadalmi szükségletnek.” Mindenesetre a magyar jog a szóban forgó tiltáson kívül számos olyan

szankcionált tényállást tartalmaz amelynek célja a nyilvános rendzavarás megfékezése, még ha azt vöröscsillag használata provokálja is ki (ld. fenti 15. bek.).

56. A vöröscsillag tiltása, valamint a vöröscsillag mögött meghúzódó támadó jellegű, önkényuralmi ideológia közötti kapcsolatot illetően a Bíróság hangsúlyozza, hogy ezen ideológia potenciális propagálása, bármilyen visszataszító is, önmagában nem indokolhatja büntetőjogi szankcióval való korlátozását. Egy olyan jelkép, amelynek a jelen ügy kontextusában – ahol egy önkényuralmi törekvésekkel köztudomás szerint nem rendelkező, bejegyzett politikai párt vezetője viselte – többféle jelentése is lehet, nem azonosítható veszélyes propagandával. A magyar büntető törvénykönyv 269/B.§-a azonban nem kívánja meg annak bizonyítását, hogy a tényleges használat önkényuralmi propagandának minősül. Ehelyett a pusztá használatot is cáfolhatatlanul önkényuralmi propagandának tekinti, kivéve, ha a használatra tudományos, művészeti, tájékoztatási vagy oktatási célból kerül sor (ld. fenti 41. bek. *in fine*). A Bíróság számára a tiltás ezen különbségtételt nem ismerő vonása megerősíti azt a megállapítást, hogy elfogadhatatlanul széles körű.

57. A Bíróság természetesen tisztában van azzal, hogy a kommunizmus konszolidálása céljából több országban, így Magyarországon is alkalmazott szisztematikus terror súlyos seb marad Európa lelkében és szívében. Elfogadja, hogy egy olyan szimbólum használata, amely e rezsimek uralma alatt mindenütt jelen volt, kellemetlen érzéseket kelt a volt áldozatokban és hozzátartozóikban, akik joggal találhatják megvetést kifejezőnek az ilyen használatot. A Bíróság azonban úgy véli, hogy az ilyen érzelmek, bármennyire is érthetőek, önmagukban nem határozhatják meg a véleménynyilvánítás szabadságának határait. A Magyar Köztársaság által a kommunizmus áldozatai számára nyújtott, jól ismert jogi, morális és anyagi biztosítékok ismeretében az ilyen érzelmek nem tekinthetők ésszerű félelmeknek. A Bíróság véleménye szerint egy olyan jogrendszer, amely a – valós vagy képzeletbeli – közérzet diktátumának kielégítése érdekében korlátozza az emberi jogokat, nem tekinthető olyannak, mint ami egy demokratikus társadalomban elismert, nyomós társadalmi szükségleteknek felel meg, mivel az ilyen társadalomnak ítéletében ésszerűnek kell maradnia. Eltérő vélekedés azt jelentené, hogy a szólás- és véleménynyilvánítás szabadsága a heckler's veto¹ alá esik.

58. A fenti megfontolások elégségesek a Bíróság számára azon következtetés levonásához, hogy a kérelmező elítélése pusztán amiatt, hogy vöröscsillagot viselt, nem tekinthető “nyomós társadalmi szükséglet”-re adott válasznak. Továbbá, a kérelmező magatartását szankcionáló intézkedés ugyan relatíve enyhe volt, de a legsúlyosabb következményekkel

---

¹ A heckler's veto az állam szervei által más személyek vélt jogai védelmében alkalmazott, a szólásszabadságra irányuló korlátozás (fordítói megjegyzés).

járó büntetőjog szférájába tartozik. A Bíróság nem gondolja, hogy a szankció arányos volt az elérni kívánt törvényes céllal. Ebből következik, hogy a kérelmező véleménynyilvánítás szabadságába történt beavatkozás nem igazolható az Egyezmény 10. Cikkének 2. bekezdése alapján.

Ezért az Egyezmény 10. Cikkét megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

59. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

60. A kérelmező 10000 euró nem vagyoni kártérítést követelt amiatt, hogy az ellene hozott ítélet jóhírnevét csorbította.

61. A Kormánynak arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jogsértés megállapítása önmagában megfelelő igazságos elégtételt nyújt a kérelmező számára, mivel a hazai jog rendelkezései szerint az ilyen megállapítás megnyitja az utat a jogerős büntetőjogi ítélet felülvizsgálata előtt.

62. A Bíróság úgy véli, hogy a jogsértés megállapítása önmagában megfelelő igazságos elégtételt nyújt mindazon nem-vagyoni kárért, amelyet a kérelmező elszenvedhetett.

B. Költségek és kiadások

63. A kérelmező további 2000 eurót és 20% ÁFÁ-t követelt a Bíróság előtt felmerült jogi költségek megtérítésére. Ez az összeg 200 eurós óradíjjal 10 órányi jogi munkának felel meg, amelyből 3 óra a klienssel való konzultációra, 2 óra az ügyirat tanulmányozására, 2 óra jogi elemzésre, és 3 óra beadványok készítésére fordítódott.

64. A Kormány vitatta az igényt.

65. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, hogyha bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel a Bíróság a teljes kért összeget megítéli.

C. Késedelmi kamat

66. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Elfogadhatóvá *nyilvánítja* a kérelmet;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 10. Cikkét megsértették;
3. *Megállapítja*, hogy a jogsértés megállapítása önmagában megfelelő igazságos elégtételt nyújt mindazon nem-vagyoni kárért, amelyet a kérelmező elszenvedhetett;
4. *Megállapítja*:
  - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára költségek és kiadások tekintetében 2000 (kétezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
  - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakokra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2008. július 8-án, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Françoise Tulkens
Elnök

Sally Dollé
Hivatalvezető